

החרדים העובדים: האם צדיקים צריכים ללכת לעבוד? מבוסס על לקו"ש ל/134 ואילך

הרשלה היה הלך של העיירה. תמיד היה נכנס אחרון לבית הכנסת ויוצא ראשון. גם בדקות המועטות ששהה שם, היה מתפלל שתי דקות קצרות. פעם קרא לו הצדיק של העיירה וביקש להבין: "איך יתכן שאני צריך שעה שלמה בשביל להתפלל ואילו אתה סוגר את הסידור בשתי דקות?"

"פשוט מאוד, הסביר הרשלה. הרבי גר בבית גדול ונאה, הוא זכה באישה טובה וילדים נהדרים, החסידים קנו לו עגלה עם שישה סוסים אבירים כדי ללמוד תורה במנוחה ולכן התפילה שלו היא ארוכה: אלוקים, ברך את החסידים, את משפחתי, את ביתי וסוסיי. אני, לעומת זאת, איש חסר מזל וכל מה שיש לי זה אישה ועז. לכן התפילה שלי היא קצרה: אלוקים, ברך את האישה ואת העז..."

הדימוי שלנו על צדיקים, הוא של אנשים קדושים, מופשטים מהמציאות הגשמית ואין להם קשר עם עבודה ומלאכה. כך באמת מציירת התורה את שבט לוי, השבט המובחר של עם ישראל, כמו חטיבה מסורה לחיי קדושה ופרנסתם הוטלה על הציבור.

מעניין לקרוא את התיאור הזה מפי הרמב"ם, שהיה דווקא אדם שהעדיף לעמול לפרנסתו כרופא של הסולטאן המצרי ולא להטיל את עצמו על הציבור:

1. רמב"ם סוף הלכות שמיטה ויובל: ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו? מפני שהובדל לעבוד את ה' ולשרתו ולהורות דרכיו הישרים... לרבים. לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכים מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלים ולא זוכים לעצמן בכוח גופם, אלא הם חיל ה'.

וכאן עולה תמיהה בולטת בספר בראשית: ה"אבות" של עם ישראל, אלו שהקימו את עמנו, היו אנשים עובדים לפרנסתם. הם לא היו רק מעמד בינוני שנאבק לגמור את החודש, אלא סוחרים גדולים שזכו להצלחה בכל מה שעשו. אברהם ויצחק עשו חיל במסחר בקר, ויצחק היה גם חופר בארות.

מי שמביא לשיא את גישת העבודה, הוא יעקב אבינו. יעקב לא עבד רק בחלק מהיממה, אלא עזב את ארץ ישראל לעשרים שנה תמימות, בהן עבד ביום ובלילה, 24 שעות ביממה. הדבר בולט במיוחד בכך, שיעקב היה "פועל שכיר", בניגוד לאבותיו שהיו סוחרים עצמאיים. מה שמדגיש עוד יותר את מחויבותו לעבודה אצל גורם זר.

מובן כי בכל עשרים השנים הללו, יעקב לא היה יכול ללמוד תורה (למעט פסוקי שיר המעלות שהיה ממלמל בפיו) כפי שהוא עצמו מעיד: "בכל כוחי עבדתי את אביכן".

בראשית ל': בכל כוחי עבדתי את אביכן... ביום אכלני חורב [השמש שרפה כמו אש] וקרר בלילה.

וכאן עולה השאלה, מה היחס היהודי לעבודה? האם העבודה היא כורח המציאות, כחלק מחובתנו לפרנסת המשפחה או העבודה היא אידיאל?

נאמר זאת כך: אילו היינו נולדים במשפחתו של רוטשילד ולא צריכים לעבוד לפרנסתנו, האם היינו נשארים כל היום בבית הכנסת ללמוד גמרא ותניא או הולכים בכל זאת לעבודה?

השאלה הזו מרתקת במידה חשובה, משום שאנו מגלים אצל יעקב אבינו דבר מופלא: השנים ההן בחרן היו השנים הכי טובות שלו. אלו היו השנים הכי חשובות להקמת עם ישראל. דווקא בחרן קם העם שלנו ובאופן של ברכה עצומה שלא זכו אפילו אברהם ויצחק בארץ ישראל: "מיטתו שלמה".

ליקוטי שיחות ל/135: בפרשתנו מסופר על שהיית יעקב בבית לבן עשרים שנה, שבמשך זמן זה לכאורה לא היה באוהלה של תורה, מתאים לדיני התורה כי עסק באופן של 'בכל כוחי עבדתי את אביכן'. ומכל מקום, לא זו בלבד שדווקא בעת הזאת זכה ל'ויפרוץ האיש מאוד מאוד' - הצלחה גשמית וגם

ובעיקר הצלחה רוחנית- אלא עוד זאת, שדווקא שם העמיד את שבטי ישראל (לבד מבנימין), ויסד את בית ישראל באופן של 'מיטתו שלמה', דלא כאברהם ויצחק שיצאו מהם ישמעאל ועשו.

ואין מובן: איך יעקב הגיע להצלחה רוחנית - לא בזמן עיסוקו בתורה אלא בהיותו פועל בבית לבן?

א. התקופה החדשה שהתחילה בימי יעקב אבינו, רמוזה באופן בולט בשם הפרשה: "ויצא":

2. בראשית כח: ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה.

על פניו, הבחירה במילה הזו היא תמוהה: מהי משמעות ה**יציאה**? יציאה כשלעצמה היא צעד חסר משמעות והעיקר לדעת לאן הוא הלך והגיע! לכן היה ראוי לקרוא לפרשה בשם "וילך"?

רש"י: לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה ולמה הזכיר יציאתו?

רש"י מתרץ כי היציאה עצמה הייתה אירוע מהדהד. כאשר יעקב יצא מבאר שבע, כל העיר עמדה על הרגליים. משום שכל עוד היה יעקב בעיר, הוא היה "הודה, זיוה והדרה". הוא היה הצדיק של באר שבע שהקרין מאורו על כולם, אולם כשהוא יצא מהעיר, ניטל עמוד האור.

רש"י: מגיד שיציאת מהעיר עושה רושם ... יצא משם, פנה הודה, פנה זיוה, פנה הדרה¹.

אמנם הרבי מבאר את המילה "ויצא" בצורה מעמיקה אשר מספרת יותר מכול את סיפור הפרשה: יעקב "יצא" מהעולם שלו. יעקב יצא מכל מה שהכיר עד היום והתחיל תקופה חדשה בחיי עמנו. עד אותו רגע היה יעקב "יושב אוהל" מתמיד, וכעת עזב את הכולל ועשה מהפך ל"בעל עסק".

ההבנה הזו, אגב, שופכת אור על תעלומה בולטת: מצד אחד, יעקב הוא ה"אב" המסוקר ביותר. נכון לומר כי חומש בראשית הוא "ספרו של יעקב אבינו". בעוד שחיי אברהם ויצחק מתוארים יחד על פני שלוש וחצי פרשיות, חיי יעקב מתוארים על פני **שבע פרשיות**. מפרשת תולדות עד סוף החומש.

מצד שני, חיי יעקב מסוקרים רק **מגיל 77 ואילך**, עת יצא לחרן להקים משפחה. אך כל 77 השנים הראשונות (שהיו בעצם רוב שנותיו עלי אדמות), לא מסופרים כלל והתורה מסתפקת בחמש מילים:

בראשית כה, כז: ויעקב איש תם יושב אהלים.

התשובה לכך מובנת מאליה: **לא היה מה לספר**. יעקב חי בשנים הללו חיי התמדה קיצוניים של לימוד תורה מתוך פרישות מוחלטת מהוויות העולם הזה, ואצל האדם ה"מתמיד", אין הרבה מה לספר. החיים של אתמול נראים בדיוק כמו החיים של מחר. הוא לא מגדל ילדים ולא מסובך עם מריבות במשפחה, הוא לא פוגש סוחרים ורמאויות, הוא זוכה לחיות את **גן העדן בעולם הזה**.

נחומא וישלח ט: ויעקב איש תם יושב אהלים - אין כתיב 'יושב אהל', אלא יושב אהלים, יוצא מבית מדרשו של שם והולך לבית מדרשו של עבר, ומבית מדרשו של עבר, לבית מדרשו של אברהם. שמות רבה סה: פירש מאביו ונטמן בבית עבר ללמוד תורה.

לאחר חתונתו של הרבי מלובאוויטש, הוא חי עם הרבנית בבדידות גמורה בברלין ובצרפת. בכל אותן שנים, הוא קיבל מכתבים מחמיו, האדמו"ר הקודם, בהם הפציר בו לספר מהקורה איתם ולשתף את ההורים הדואגים בקורות חייהם. פעם השיב הרבי במכתב מרתק: "ישנם אנשים המעורבים בחיי העולם הזה ולהם יש הרבה מה לספר. אני, לעומת זאת, חי חיי ספר ומחשבה, והחיים הללו אינם מייצרים חדשות מסעירות"...

¹ ואף שיצחק ורבקה נשארו לגור שם הלאה? אך כפי שמבאר הרבי בכמה שיחות, יצחק היה אדם מוגבל בהשפעתו, משום שהיה סגור ונהור ולא יכול לצאת ולהשפיע על שכניו. גם רבקה הייתה מסורה בכל ליבה לסייע לו בצרכיו.

כל זה היה עד גיל 77, אולם מעת שיצא יעקב לחרן להקים משפחה, מתרחש מהפך אדיר בחייו ואותה קיצוניות רוחנית של קודם, מתהפכת לחיי עבודה מוחלטים, עשרים וארבע שעות ביממה.

ליקוטי שיחות טו/254: בפרשת ויצא מדובר על היציאה של יעקב, הוא יצא מארבע אמות של תורה והגיע לעיר חרן, חרון אף של מקום, ושם עבד כרועה צאן אצל לבן, ובאופן של בכל כוחי עבדתי.

הסיפור של יעקב מעניין מאוד: הוא לא רק עבד לשם פרנסה, כדי לקיים את ההתחייבות שלו ללבן לעבוד 14 שנים עבור רחל, אלא הרבה יותר מכך. יעקב רצה לעבוד. הדבר בא לידי ביטוי כפול: ראשית, הוא המשיך לעבוד גם אחרי שהשלים את 14 השנים והתמיד בכך עוד שש שנים ארוכות, עד שה' אמר לו לחזור ארצה.

שנית: הוא פעל בתוך מוסר עבודה שלא היה כמוהו. יעקב התמסר בכל כוחו לעבודת לבן, עד שהתנהגות שלו היא המקור העיקרי לדיני העבודה היהודיים. לדוגמה: המדרש מספר דבר מדהים: במקביל לעבודתו כשכיר אצל לבן, יעקב הקים עסק עצמאי של צאן ובקר. אולם כדי לא לפגוע במסירותו לעבודה כשכיר, הוא העביר את ניהול העסק העצמאי לידי בניו!.

3. מדרש הגדול פרשתנו: נטל כל הבהמות שעלו בחלקו ונתנן לבניו לרעות אותן והוא רועה שאר צאנו של לבן, שאין השכיר רשאי לעשות לעצמו מלאכה עם מלאכת בעל הבית.

הגמרא (תענית כג, ב) מספרת סיפור דומה: פעם היה צריך העולם לגשמים. הלכו לבקש רחמים מאת אבא חלקיה, נכדו של חוני המעגל. מצאו אותו עורך את האדמה עבור אדונו. נתנו לו שלום ולא ענה להם... אחרי העבודה אמר כי הוא מקבל שכר שעה ואינו יכול להפסיד מעבודתו.

התקשורת כיום רגילה לדבר על זכויות העובד, אך ההלכה מזכירה לנו לעסוק גם בחובות העובד. הפוסקים לומדים שתי הלכות חשובות מיעקב אבינו: א. העובד חייב לנצל כל רגע בעבודתו. ב. יתירה מכך: מחוץ לשעות העבודה, אסור לו לקחת עבודה נוספת כזו שתפגום בריכוז ובאנרגיה שלו.

רמב"ם שכירות יג: 1. כדרך שמוזהר בעל הבית שלא יגזול שכר עני... כך העני מוזהר שלא יגזול מלאכת בעל הבית ויבטל מעט בכאן ומעט בכאן... אלא חייב לדקדק על עצמו בזמן... 2. אין הפועל רשאי לעשות מלאכתו בלילה ולהשכיר את עצמו ביום.

וכל ההקדמה הארוכה הזו, מציפה את השאלה עימה פתחנו: מה עושים כזה עסק מעבודה? זאת בסך הכול פרנסה ולמה יעקב אבינו מתייחס לכך בכזו רצינות, כאילו מדובר במשימת חיים קדושה?

ב. הבה נחקור תחילה את היחס היהודי לעבודה: האם מדובר בכורח או באידיאל? האם מוטב לשאת תפילה לזכות בהגרלת הלוטו ואז נוכל לעזוב את העבודה וללמוד תורה ביום ובלילה?

בהשקפה ראשונה נראה כי עבודה היא כורח ובעולם אידיאלי, היינו נפטרים ממנה:

4. ברכות לה, ב: רבי שמעון בן יוחאי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה... תורה מה תהא עליה? אלא... בזמן שישראל עושים רצונו של מקום, מלאכתם נעשית בידי אחרים, ורק כשאין ישראל עושים רצונו של מקום, מלאכתן נעשית ע"י עצמן.

לשיטתו של רשב"י, העבודה נועדה עבור אנשים שלא עושים רצונו של מקום. רשב"י לא היה רק נאה דורש, אלא נאה מקיים. כאשר הוא ברח מהרומאים, חי 12 שנים בתוך מערה מבודדת, מופרש מענייני העולם הזה ופרנסתו מסופקת בדרך נס על ידי עץ חרובים שצמח מחוץ למערה. כאשר הוא יצא מהמערה, הוא שרף בקפידת עינו אנשים שעבדו בשדה לפרנסתם.

אולם מצד שני, נראה במקורות רבים כי זאת דרך ליחידי סגולה בלבד, שבט לוי שבכל דור. אולם רוב עם ישראל חייבים לעסוק בפיתוח העולם הזה. כך מספרת הגמרא על רשב"י עצמו, שאחרי שיצא

מהמערה ושרף בעיניו אנשים שעבדו לפרנסתם, יצאה בת קול ואמרה: "להחריב את עולמי יצאתם!?"
הוא חזר לשם לשנה נוספת ואחריה היה רשבי" מחיה את כל מי שבנו המית.

נשים לב, שאלו היו ממש המילים הראשונות שציווה האלוקים את אדם וחווה:

בראשית א, כח: ויברך אותם אלוקים ויאמר להם אלוקים: פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה. ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרומשת על הארץ.

היהדות מתייחסת לעולם בחיבה רבה ומטילה עלינו כמצווה ראשונה את משימת "יישוב העולם". מוטלת עלינו משימה חשובה: לפתח את עולמו של אלוקים ולהפוך אותו למקום ראוי לישיבת בני אדם. הרעיון הוא, שה' ברא את העולם בדרך של **שותפות** עימנו: הוא העניק לנו את היכולת לפתח את עולמו והמצווה והחויב שלנו הוא לממש את הפוטנציאל הטמון בעולם הזה.

אלו דברי חז"ל הנחרצים ביותר בעניין:

אבות דרבי נתן כא: גדולה היא מלאכה, שכשם שנצטוו ישראל על השבת, כך נצטוו על המלאכה, שנאמר: ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך וביום השביעי תשבות.

ואחרי שהבנו את העניין מבחינה פשוטה, ראוי לחוות את הדברים מבחינה מעמיקה ולהבין את המשמעות המיסטית הפנימית של עבודת הפרנסה.

ג. אחרי מלחמת יום הכיפורים, האווירה בארץ הייתה ירודה ומדוכדכת. התחושה הייתה שלנצח נאכל חרב ואף פעם לא היה קל לחיות כאן. האווירה הקשה התפשטה מעבר לים וחסידי עשיר בארצות הברית בשם דוד דייטש, נכנס לרבי מלובאוויטש ושאל מה ניתן לעשות למען העם היושב בציון? הרבי אמר כי יהודים בארץ צריכים פרנסה וראוי למצוא דרכים איך להקים מפעלים חזקים בארץ.

חתנו של דייטש, איש צעיר בשם מאיר זיילר, החליט לקחת על עצמו את הבקשה של הרבי. הוא עלה לקריית מלאכי והקים שם מפעל טקסטיל משגשג בשם פלוקטקס שמעניק עבודה למאות משפחות. זיילר שאף להרחיב את מעגל ההזמנות והחל להשתתף בתערוכות בדים יוקרתיות באירופה. אולם אז הוא נתקל בבעיה: התערוכות התקיימו בדרך כלל בימים רביעי עד ראשון והוא היה מוכרח לסגור את המפעל ליממה יקרה בעיצומה של התערוכה. הוא לא התלבט ושעתיים לפני שבת, היה תולה שלט קטן על הבודק'ע שלו כי המקום נסגר ליממה לרגל יום המנוחה היהודי.

פעם הוא ביקר את מזכירו של הרבי, הרב חודקוב וסיפר על הפיתרון שמצא לבעיית השבת. אחרי זמן קצר, קרא לו המזכיר ואמר כי הרבי אמר שהפיתרון צריך להיות שונה: "את השלט על השבת, לא צריך לתלות שעתיים לפני שבת. יש לקבוע אותו כבר ביום רביעי, עם פתיחת התערוכה".

על פניו, הייתה זו דאגה כנה לעסקים של זיילר. כשהקליינט רואה את השלט סמוך לשבת, החנות כבר סגורה וזיילר עלול לפספס אותו. אך כשהוא רואה זאת יומיים קודם, הוא יודע שעליו להקדים ולהיכנס לזיילר לפני כל המתחרים...

אך באופן מעמיק יותר, הרבי העביר מסר כביר: ה' לא שולח אדם לפריז או לרומא רק בשביל פרנסה. הוא יכול להעניק לו פרנסה גם בירושלים. ה' שולח יהודי לקצה העולם כדי להרחיב את גבולות הקדושה. בכל נקודה שיהודי נמצא, הוא שגריר של השכינה, לקשר אנשים נוספים לעבודתו יתברך.

תורת החסידות מוסיפה מימד קבלי מעמיק לעניין: לפי התפיסה הקבלית, בתוכו של כל חפץ גשמי, טמון ניצוץ אלוקי נסתר. מדובר בנקודת חיות רוחנית המקשרת את החפץ עם בורא העולם. ראה לנוכחות הרוחנית בעצמים, מצויה בתיאור בריאת העולם. נאמר שם: "רוח אלוקים מרחפת על פני המים" ותורת הקבלה מסבירה כי המילה "מרחפת" היא ראשי תיבות: "רפ"ח מעולם תוהו". כלומר, 288 ניצוצות שמקורן מעולם ה'תוהו' אשר התפרקו והתפזרו לרסיסים קטנים בכל רחבי היקום.

תכלית החיים על פני האדמה היא לעורר את הניצוצות הללו. במילים פשוטות: **להרחיב את גבולות הקדושה ולקשר כמה שיותר נקודות על פני האדמה עם שמו של האלוקים.**

דוגמה נהדרת לעניין מופשט כזה: בשנת 1812 פרצה מלחמת רוסיה-צרפת. נפוליון התקדם לעומק רוסיה והביס את חיילי הצאר, קרב אחרי קרב. אדמו"ר הזקן התנגד לשיטתו האידיאולוגית של נפוליון וחשש מאוד מהגעתו לרוסיה. הרבי יצא עם החסידים למסע ארוך של בריחה לעומק רוסיה.

קודם שיצא הרבי מהבית, ציווה לרוקן אותו לחלוטין עד החפץ האחרון ולבדוק היטב שלא נשאר בו כלום. הרבי לא הסתפק בכך, אלא לאחר שיצא לרך, ציווה לחזור שוב ולבדוק שלא נשאר דבר. מצאו שם זוג נעלי בית והרבי ציווה לקחת אותם מיד. אחרי שהם התרחקו, פרשה אש והבית נשרף כולו.

המסורת החסידית מספרת כי לאחר זמן, נפוליון הגיע לאזור ונסע בעצמו או שלח מישהו מטעמו לביתו של רבנו הזקן, אבל לא הצליח למצוא דבר מרכושו של רבנו.

מה קרה כאן? מדוע רבנו הזקן חשש מכך שנפוליון ישים יד על נעל בית שלו? הרבי הסביר זאת בעומק (תורת מנחם תשכ"ב/322) על פי תורת "הניצוצות האלוקיים". היות שרבנו הזקן עשה שימוש בחפצים שלו, הוא התחבר אל הניצוץ האלוקי שבהם והותיר בו רושם. אילו נפוליון היה שם יד על אותו חפץ, היה מסוגל לגעת דרכו ברבנו הזקן עצמו.

נשוב אל נושא העבודה והמלאכה: כל מפגש של יהודי עם העולם, הוא דרך לתקן את המקום. למשל, כאשר אדם עובד את האדמה מתוך כוונה טובה, כדי שאנשים יוכלו לאכול ולברך את ה', בכך הוא מייעד את האדמה אל תכלית בריאתה. או כאשר הוא משתמש בכישרונו לשם שמים, למשל מעניק שירות בהתנדבות למי שזקוק או מסייע לפעילות של קדושה, הוא מזכך את נקודת הכישרון שבו.

דרך מועילה מאוד לתקן את המלאכה, היא על ידי מתן צדקה. בכך אוסף אדם את כל כוחות נפשו שהושקעו במלאכה מתחילתה ועד סופה ומעלה אותם בבת אחת לקדושה. שכן, כל כוחות נפשו הושקעו בהשגת הכסף והנתינה שלו לצדקה – מרוממת את האישיות כולה.

וכמובן, הדרך הטובה ביותר לקדש את מקום העבודה, היא באמצעות קיום תפילה במקום, שיעור תורה, ברכה על האוכל וכו'. כל אלו פעולות שמרוממות את המקום להיות "בית של אלוקים".

רב מכובד סיים את חייו ועלה לשמים. בבית דין של מעלה, עמד איתו נהג מונית. הדיינים פסקו את הרב לגיהנום ואת נהג המונית לגן עדן. הרב ההמום ביקש הסברים. "כשאתה דרשת בבית הכנסת, כולם נרדמו. אך כשהוא נהג בפראות, יושבי המונית הוציאו ספרי תהלים ונשאו תפילה לאלוקים..."

5. תורה אור תחילת וישלח: עם לבן גרתי ויהי לי שור וחמור כו' ... הודיעו שנגמר כל סדר התיקון דאצילות בתכלית השלמות, כי כל הבחינות ומדרגות בחינת שור וחמור וכו' כולם נבררו ונתקנו.

אור תורה להרב המגיד ממעזריטש עמוד 202: כל דבר שאדם לובש או אוכל או משתמש בכלי ... יש שם ניצוצות קדושות השייכים לשורש נשמתו (ושמעתו כי זהו הטעם שיש אדם שאוהב דבר זה ויש אדם ששונא דבר זה), וכשהוא משתמש באותו כלי או אוכל מאכל אפילו שצורך גופא הוא, מתקן הניצוצים. כי אחר כך עובד בכוח הזה שבא לגופו מאותו מלבוש או מאכל.

הרבי הוסיף כאן נקודה עצומה, שיש בה מהפכה מחשבתית: נשים לב כי רוב עם ישראל, הם טיפוסים של בעלי עסק. רוב בני האדם ניחנו באופי חברתי ועסקני שהוא טוב לעבודת הפרנסה ומעט מאוד ניחנו ביכולת לשבת מבוקר עד ערב בישיבה וללמוד תורה. התופעה הזו מעבירה מסר בעל חשיבות מכרעת: הייעוד והתכלית של העולם, נעשה בעיקר על ידי בעלי העסק ולא על ידי יושבי האוהל. ולכן הם הרוב. הם מגשימים את עיקר מטרת הבריאה.

כמובן, אנו זקוקים במקביל לשבט אחד של "בני לוי", כדי להעניק לכולנו השראה שלא לשקוע בתוך עבודת החומר, אך עדיין זאת רק השראה עבור הדבר האמיתי - שנעשה על ידי בעלי העסק.

כעת אפשר להבין היטב, מדוע זכה יעקב בשנים הללו להצלחה גדולה ממידה והגבלה. מדוע דווקא השנים בחרן, זיכו אותנו בברכה שלא זכו לה אבותינו: מיטתו שלימה, ברכת הנחת האמיתית מהילדים. כי מי שמרחיב את גבולות הקדושה, זוכה שהקב"ה ירחיב את גבולות הקדושה שלו.

כך מספר הרבי בספר היום יום, על חסיד סוחר של הרבי המהר"ש, שאמר לו הרבי: **אני מקנא בך**. אתה פוגש יהודי בשעת המסחר ואומר לו ווארט בעין יעקב, אגדה או סיפור וגורם את הנחת הכי גדולה למעלה. **וכאשר יהודי גורם נחת כזה, גם השכר הוא בהתאם.**

ד. נסיים בנקודה עוצמתית, מלאת משמעות לחיי כולנו: הגישה הזו כלפי עבודת הפרנסה, יכולה ליישב את אחת השאלות הקשות בספר בראשית. בשבוע שעבר קראנו את סיפור "גניבת הברכות". זה סיפור קשה מאוד, בו יצחק אבינו מאשים את אשתו ובנו במעשה רמייה. "בא אחיך במרמה ולקח ברכתך". יעקב לבש את בגדי עשו וכך הוציא מאביו את הברכות בדרך של הונאה, כביכול.

וכל שנה מחדש עולה השאלה, מדוע היו צריכים הדברים להתגלגל כך? האם רבקה לא הייתה יכולה לשבת עם בעלה על כוס קפה ולספר לו את האמת אודות עשו? האם לא היה אפשר להעביר את הברכות ליעקב בדרך מכובדת יותר?

הרבי ביאר את הדברים באופן עוצמתי (לקו"ש ג/785): סיפור גניבת הברכות הוא לא פאשלה, מכה קלה בכנף של עם ישראל. זאת הוראת דרך. התורה מעבירה כאן מסר **קבוע, נצחי**: יהודי צריך לנהוג בהערמה וללבוש מדי שבוע מחדש את בגדי עשו.

יהודי מחזיק בארון שתי מערכות בגדים: בגדי שבת ובגדי חול. בגדי השבת הם בגדי יעקב אבינו. כולם רואים עליו שהוא יהודי, שונה משאר העובדים במפעל. בגדי העבודה, לעומת זאת, הם בגדים של עשו. הוא נראה בהם בדיוק כמו כל העובדים סביבו.

אומרת לנו התורה: עם כל הקושי, יהודי חייב לפשוט את בגדי השבת וללבוש את בגדי העבודה. זאת הדרך היחידה לחדור אל תוך העולם הזה ולקדש אותו. זאת הדרך הטובה ביותר לממש את תכלית הבריאה ולהביא אותה אל ייעודה הסופי בגאולה השלמה במהרה בימינו.

ולסיום: הגמרא מספרת (חגיגה ה,ב) על סוחר אחד, שהיה שוהה שלושה חדשים במסחר וחוזר הביתה ליום אחד. ביום הזה היה נכנס לבית המדרש ולומד תורה כל היום. למחרת, היה שב למסחר לשלושה חודשים ושוב חוזר ליום אחד הביתה ויושב בבית המדרש.

התלמידים לעגו לו והיו אומרים: "בר בי רב דחד יומא". כלומר, תלמיד חכם של יום אחד. אך רבי יוחנן ראה בו אדם גדול וחשש מהקפידא שלו על התלמידים. אמר להם: כיון שהוא בא ללמוד את הרגעים היחידים הפנויים שיש לו, הרי הוא תלמיד חכם של **שלושה חודשים ולא של יום אחד**. העובדה שהוא מנצל את הרגעים הפנויים שלו לקדושה, מעידה כי **כל מעשה העבודה שלו מיועד לשם שמים**.

המסר ברור: כדי להיות בטוחים שעבודת הפרנסה שלנו מכוונת למטרה טובה, חשוב לנצל את הזמן שבין עיסוק לעיסוק לטובת קריאת עוד פסוק. כך אנו מזככים את המקום ואת החיים ומכינים אותם לגאולה השלמה.

**כתיבת השיעור והפצתו באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי רבנו ברחבי תבל**

**ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולרפואה שלמה של מרת
שיינא בעשא בתיה בת ציפורה פייגה**